

MEGEMLEKEZÉS

Az OMBKE Fémkohászati Szakosztályának 2010. március 17-i vezetőségi ülésén megemlékeztek *dr. Dobos György* (1920–2000) halálának közelgő, 10. évfordulójáról. Az ülésen *dr. Schippert László* beszélt Dobos Györgyről, felidézte életének, munkásságának főbb eseményeit, méltatta érdemeit.

Dobos György a budapesti középiskolai évek után a jobb képzési színvonal és a hazai egyetemre jutás korlátozottsága miatt külföldi egyetemre igyekezett bejutni. Bár akkor még nem tudott franciául, a grenoble-i egyetemre iratkozott be, és ott szerzett elektrometallurgiai irányultságú vegyészmérnöki diplomát. Megélhetése érdekében a tanulással párhuzamosan dolgozott is. Doktori minősítést is a grenoble-i egyetemen kapott.

Tudományos pályáján – már Magyarországon dolgozva – további eredményeket ért el, 1953-ban a műszaki tudomány kandidátusa, 1967-ben pedig a műszaki tudomány doktora lett. A Veszprémi Vegyipari Egyetemen (VVE) már 1953-tól, majd a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen (NME) is meghívott előadó volt, ahol címzetes tanárrá habilitáltak.

Külföldi tanulmányai után 1948-ban hazatért, és 1949. augusztus 1-jétől a magyar tulajdonban lévő alumíniumipart összefogó Nehézipari Minisztérium (NIM) Színesfémipari Főosztálya vezetőjének műszaki helyettese lett. 1957–1961 között a KGST budapesti székhelyű Színesfémkohászati Osztályának vezetője, majd 1963-ig a NIM Színesfém Főosztályának vezetője volt. 1963–1973 között a Magyar Alumíniumipari Tröszt (MAT) vezérigazgatójaként dolgozott, ezután 1973–1983 között az ENSZ UNIDO egyik legmagasabb rangú magyar munkatársa volt Bécsben.

Dobos György tevékenységére mindvégig jellemző volt a széles látókör, a kitűnő szakmai felkészültség és nyelvismeret (angol, francia, német és orosz nyelven beszélt), valamint a kiterjedt kapcsolatok.

A magyar alumíniumipar 1950 és 1990 között igen gyorsan fejlődött, a begyűjtött hulladékkal együtt az ország rendelkezésére álló fém mennyisége a húszszorosára nőtt. Ez a fejlődés csak úgy volt lehetséges, hogy megfelelő nemzetközi egyezményekkel fel kellett oldani az or-

szág energiaszegénységéből eredő korlátokat. Ilyen volt a magyar-lengyel egyezmény, aminek eredményeképpen az ország évi 17,5 kt fémhez jutott. Döntő jelentősége volt a magyar-szovjet timföld-alumínium egyezménynek, ami a teljes felfutás és kibővítés után évi 205 kt fémhez juttatta az országot. Ma már nem tudható, hogy kitől származott az egyezmény ötlete, de az biztos, hogy a megalapozásában, kimunkálásában és végrehajtásában igen jelentős érdemeket szerzett többek között Dobos György is, a NIM Színesfémipari Főosztály vezetőjeként.

A végrehajtás során a szovjet fél nagyfokú rugalmasságára jellemző példa, hogy bár tiltották a szovjet emblémás K-tömbök KGST-n kívülre exportálását, átoltasztásukat és magyar emblémás K-tömb formájában történő kiszállításukat nem korlátozták, sőt a szovjet kohókban is engedélyezték magyar emblémás öntőláncok telepítését és működtetését. A „bérkohósítás” ellenértékét teljes egészében mezőgazdasági termékek és olyan áruk tették ki, amelyeket a tőkés piacok egyébként sem fogadtak volna el, és ez az ország számára még külön is nagyon kedvező volt. Volt olyan év, amikor a MAT nettó devizahozama meghaladta a 200 millió dollárt.

Az országban 1957-ben kereken 70 kt fém állt rendelkezésre, ezért egyre hangsúlyosabban merült fel a kohófém továbbfeldolgozásának igénye: ekkor zömmel a Csepeli Fémműben és a Székesfehérvári Könnyűfémműben működő berendezések évi kapacitása 20 kt körül volt.

A program indulását az tette lehetővé, hogy az ország számára ekkoriban nyújtott 300 millió rubeles szovjet hitel egy részét erre lehetett fordítani. Mint általában szokásos, a hitelnyújtó elvárta, hogy a gépvásárlásoknál saját vállalatai előnyt élvezzenek.

A szovjet fél az üzemek létesítése során nagy számú, a technológiát betanuló dolgozók számára megnyitotta a különben zárt (a Repülőipari Minisztériumhoz tartozó) üzezeit, beleegyezett, hogy – különösen a hengermű esetében – a szovjet alaptervezéseket tőkés importból származó kiegészítésekkel lássuk el.

1961 után az alumíniumipar felső vezetői kivétel nélkül a timföldgyártás és az

alumíniumelektrolízis területéről kerültek ki. Közöttük elfogadott volt az a vélemény, hogy a kohófémekben megtestesülő nyereséget „csökkentő” félgyártmány gyártásra csak azért van szükség, hogy a kohófémet, mintegy tetszetősen „becsmagolva”, eladhatóvá tegye. Dobos György széles látókörére jellemző, hogy megértette a felmerült nehézségek eredetét, és mindvégig segítette a kibontakozást.

A Székesfehérvári Könnyűfémmű már a 60-as évek közepén beszerezhetett egy, az építőipari profilok gyártására alkalmas olajhidraulikus Schoelmann-prést a kifutó profilszál sajtolás közbeni levegőedzését lehetővé tevő hosszú kifutószállal.

A nem hadiipari termékek gyártásához szükséges technológiai és gyártásszervezési ismeretek gyorsított megszerzéséhez külső segítségre volt szükség. A német és a svájci alumíniumipar részéről megtagadták az ilyen ismeretek átadását. Dobos György kapcsolatai is segítettek abban, hogy végül a francia Pechiney-csoporthoz tartozó CEGEDUR vállalat beleegyezett a minden félgyártmány technológiára kiterjedő ismeretanyag átadására és a magyar szakemberek betanítására. Ezt az akciót az OMFB is hathatósan támogatta.

Dobos György segítette a technológiai ismeretátvételt megkönnyítő, azt adaptáló és továbbfejlesztő (K+F)-tevékenység feltételeinek megteremtését is.

Dobos György jó vezető volt. Magáénak vallotta azt az elvet, hogy a vezető alapvető feladata – az akkori körülmények között – hogy a vezetése alá tartozó emberek tudjanak és akarjanak jól dolgozni. Felkészültsége és széleskörű kapcsolatai ellenére nem volt sem nagyképű, sem öntelt. Nem tartozott azon vezetők közé, akik mindent és mindenkinél jobban tudnak. Nem szégyellt kérdezni. Ahogy maga fogalmazta: „a timföldgyártáshoz értek, ezért megengedhetem magamnak, hogy a félgyártmányokról bátran kérdezzek az ahhoz jobban értőktől”. A munkatársaitól követelt, de meg is védte – sőt szorult helyzetben – ki is mentette őket. Nem gyűjtött vagyont. Elhárított minden – nemcsak a korrupciós – lekötözöttséghez vezethető kísérletet: csak azt fogadta el, amit ő is tudott viszonzni a törvé-

nyes reprezentációs keretek között vagy magánemberként. Sok kitüntetés volt. Ezek közül kiemelhető az, amelyet azért kapott, mert a II. világháború alatt aktívan bekapcsolódott a hitleri megszállókkal szemben a francia ellenállási harcba.

Dobos György az OMBKE-nek 1948-tól

haláláig aktív tagja, 1970–72 között alelnöke, 1972–76 között elnöke, 1985-től pedig tiszteleti tagja volt.

Összefoglalva dr. Dobos György életművét, elmondható, hogy megszervezte az egységes alumíniumipart, és több mint 10 évig irányította azt a MAL élén, kezde-

ményezte és minden technológiai szinten irányította a vállalat rendkívül gyors fejlődését. Az ország és az alumíniumipar számára több, igen előnyös nemzetközi szerződést hozott létre.

Dr. Schippert László

Sikeres fémkohászati szakmai nap a Miskolci Egyetemen

Immáron tizenegyedik alkalommal rendezte meg az OMBKE Fémkohászati Szakosztálya az éves nagyrendezvényét Miskolcon, 2010. november 12-én.

Mintegy száz résztvevőt köszönhetett a szakmai konferencián házigazdaként dr. Török Tamás, a Metallurgiai és Öntészeti Tanszék vezetője az egyetem újonnan felújított „műhelycsarnok” épületének XXXIV. számú előadótermében, akiknek a zöme az ország legkülönbözőbb kohászati és fémipari vállalataitól érkezett, és rajtuk kívül sok egyetemi hallgató is érdeklődéssel várta a délutáni előadásokat. A szakmai programot Balázs Tamás, a rendezvényt szervező Fémkohászati Szakosztály elnökhelyettese vezette le, aki bevezetőjében kitért a szakmai nap egyik legfontosabb céljára, hogy összefogja és ezáltal hatékony együttműködésre sarkallja a magyarországi fémkohászati cégeket a Miskolci Egyetemen működő szakmai-tudományos oktató-kutató műhelyekkel és a Műszaki Anyagtudományi Karon tanulmányaikat folytató anyag- és kohómérnök hallgatókkal. Balázs Tamás külön is köszöntötte és felsorolta a rendezvényt támogatókat, akik között ez alkalommal is

számos jelentős vállalkozás: Intermetalex, Metalloglobus Fémöntő, HWH Metal Top, Glob-Metal, Copper Met, Metalex 2001, EBA, Metal Holding, Admatis, továbbá az egyetemen működő MTA Anyagtudományi Kutatócsoport érezte érdemesnek a szakmai konferenciát arra, hogy anyagi hozzájárulásával is kifejezze az ügy iránti elkötelezettségét.

A több mint négyórás konferencián hét előadás hangzott el, melyeket az ország neves iparvállalatainak műszaki vezetői, illetve egyetemi oktatók és hallgatók tartottak. Hajnal János, aki a rendezvény megszervezéséből is nagyon sok feladatot vállalt, elsőnek kapott szót, és tájékoztatta a hallgatóságot a Magyarországon már hat telephelyen működő Intermetalex Csoport 15 éves fejlődésének máig elért eredményeiről a különféle minőségi osztályba sorolható fém- és elektronikai hulladékok feldolgozásában. A „Fémhulladékból minőségi másodnyersanyag” című előadásának végén kiemelte, hogy a cégcsoport szívesen fogad a Miskolci Egyetemről hallgatókat akár nyári szakmai gyakorlatra, akár egy-egy szakdolgozat, illetve diploma-munka-feladat kidolgozására.

„A fémtörvény és bevezetésének ta-

pasztalatai” címmel dr. Vitányi Márton tartott gazdagon szemléltetett, igen tartalmas előadást azokról az új keletű gondokról, amit ennek a törvénynek a bevezetése jelentett a Magyarországon működő fémhulladék-átvevők és forgalmazók számára.

A harmadik előadást Marosi László, a Metalloglobus Fémöntő Kft. termelési igazgatója tartotta, „10 éves a Metalloglobus Fémöntő Kft.” címmel, bemutatva az általuk gyártott és forgalmazott legfontosabb ön- és ólomalapú ötvözet termékeiket, és részletesebben is kitért a korszerű, ólommentes lágyforrasztó anyagok kifejlesztésének metallurgiai vonatkozásaira és választékára.

A világgazdasági válság hatásairól, és az abból való kilábalás néhány eleméről is szólt előadásában Sebestyén János, a világ legnagyobb sajtolt alumíniumtermék-gyártó cége, a Sapa székesfehérvári üzemének, a Profiles Kft. sajtózási folyamattervezője. A gyártástechnológia szemléltetése érdekében az előadó látványos videofilmes vetítéssel is színezte előadását.

Idén szót kaptak a prof. dr. Roósz András akadémikus által vezetett kutatócso-

1. kép. A Szakmai Nap sajkestélyére készült díszkorsó terve